

קרב דוד וגלית

מעובד מתוך: "ראשית", מאיר שלו, הוצאת עם עובד, 2008

פסוקים א'-יא'

valley עמק
hill גבעה
wooded מיוערת
rocky מסולעת
intersection צומת
to approximate לשער
camps מחנות
shallow שטוח
riverbed אפיק

giant ענק
cubits אמות
span זרת
armored משוריין
armed חמוש
to dare העז, להעז
to face להתייצב
anonymous אלמוני
מזון – אוכל

Philistine פלשתי
contempt ביזוי
to strike יכה, להכות
to remove הסיר, להסיר
disgrace חרפה
to testify מעיד, להעיד
Sheppard רועה
adventurous שוחר הרפתקאות
uncircumcised ערל
to curse לחרף
the armies מערכות
בקרב – בין
to express הביע להביע

המלחמה נערכה בעמק האלה, בין שוכה ובין עֶזְקָה. שוכה היא הגבעה המיוערת שמדרום לקיבוץ נתיב הל"ה ועזקה היא הגבעה המסולעת שמדרום-מערב לצומת זכריה. את שתיהן אפשר לראות גם היום, ולשער את מיקום המחנות בעמק השטוח ביניהן, משני צדי אפיקו של נחל האלה.

הפלשתים שלחו "איש ביניים", גוליית הגתי שמו – ענק מפחיד, גובהו שש אמות וזרת והוא משוריין וחמוש מכף רגל ועד ראש. הוא הציע לישראלים לשלוח מישהו שיילחם נגדו מלחמת ביניים, רק שניהם לבדם, וכך ייקבעו תוצאות הקרב בלי שייפלו בו לוחמים רבים. איש לא העז להתייצב מולו, עד שבא דוד, נער אלמוני מבית-לחם שאביו שלח אותו להביא מזון לשלושת אחיו המגויסים.

פסוקים יב'-כה'

לשמע דברי הפלשתי, ובהם ביזוי ישראל ואלוהיו, התעניין דוד: "מה יעשה לאיש אשר יכה את הפלשתי הלז והסיר חרפה מעל ישראל?" ואף הוסיף משפט המעיד על כך שלא סתם רועה כבשים צעיר ושוחר הרפתקאות עומד לפנינו, אלא מי שיש לו פוטנציאל ותכונות של מנהיג: "כי מי הפלשתי הערל הזה כי חרף מערכות אלוהים חיים?"

כך התהלך דוד בקרב החיילים, שאל וחקר והביע דעות, עד שהגיעו הדברים לאוזני שאול. דוד הובא לפניו והביע רצון להילחם בגוליית.

"לא תוכל ללכת אל הפלשתי הזה להילחם עמו," אמר שאול, "כי נער אתה, והוא איש מלחמה מנעוריו."

התעקש, להתעקש ti insist, be stubborn
 חיות טרף predators
 גבר, לגבור to overtake
 ארי lion
 דב bear
 נוסח wording, style
 ביטחון confidence
 לתת את הדעת – לחשוב to put the mind to
 פרס, פרסים rewards
 הופיע, להופיע to appear
 מורכב - פחד
 תבוסתנות defeatism

דוד התעקש. הוא כבר לחם בחיות טרף, סיפר למלך, ואף גבר
 עליהן: "ה' אשר הצילני מיד הארי ומיד הדב, הוא יצילני מיד הפלשתי
 הזה", אמר, וגם הנוסח הזה מביע את הביטחון הממלא אותו. אבל
 שאול לא הבין את משמעותו ואף לא נתן עליה את דעתו. זו נתונה
 היתה רק לבעיה שלפניו – על אף הפרסים שהבטיח, לא התנדב
 איש מחייליו להילחם בגוליית, שהופיע יום אחרי יום ועורר במחנה
 ישראל מורכב לב ותבוסתנות.

פסוקים לב'-מ'

שוב לא היו לו אפשרויות רבות. "לך, וה' יהיה עמך", הוא אמר
 לדוד, אך ליתר ביטחון הציע לו חרב, מדים, קסדה ושריון.
 הנער חגר את כלי המלחמה ומיד הסיר אותם מעליו. "לא אוכל
 ללכת באלה כי לא ניסיתי", אמר. "ויקח מקלו בידו ויבחר לו חמשה
חלוקי אבנים מן הנחל וישם אותם בכלי הרועים אשר לו ובילקוט,
וקלעו בידו, ויגש אל הפלשתי."

פסוקים מא'-מג'

<http://www.youtube.com/watch?v=hXIWh7c5css>

(גטה זמנה והקלע האתיופי)

פגיעה a strike, injury
 אויב, אויבו enemy
 יתרון advantage
 כלי נשק weapon
 גברתן strong man
 מנוסה experienced
 הטלת חנית throwing a spear
 הסתייפות fencing
 מיומן well trained
 טווח range

הקלע אפשר לדוד פגיעה באויבו, אבל היה לו יתרון נוסף, הוא
 אפשר לו להתרחק מפגיעת כלי נשקו. הוא ידע שאין לו סיכוי לנצח
 את הפלשתי הגברתן והמנוסה בהטלת חנית או בהסתייפות. לכן בחר
 בקלע, שהיה מיומן בהפעלתו ויתרונו החשוב הוא טווח הפגיעה הגדול
 שלו, גדול הרבה מטווח חניתו של גוליית, שלא לדבר על חרבו.

בקלע ובאבן

"וילך הפלשתי הולך וקרב אל דוד והאיש נושא הצינף לפניו". גוליית
 ביקש לצמצם מרחק, כדי שיוכל להשתמש בחניתו ובחרבו, כלי
 נשק שנועדו לקרב פנים אל פנים, מטווח קרוב יחסית. עתה מבין

צינף shield
 לצמצם to narrow

נועדו were intended for

מקופל folded
נעלב, להעלב to be insulted
בוז contempt

בשר, בשר flesh
עוף bird, fowl
בהמה animal

התגרה, להתגרות to irritate
זעם rage
זהירות cautiousness

כמקובל as usual, as expected
דו קרב duel
נאום speech
מלהיב exciting

עידוד עצמי self encouragement
נקט, לנקוט to take (a stance)

נוטע, לנטוע to plant

סובב, לסובב to spin
מצחו, מצח forehead
טטבע, לטבוע, to imprint
יך, להכות to strike

ישלפה, לשלוף to draw (a weapon)
תערה, תער sheath (biblical)
ינוסו, לנוס to flee

נדנה, נדן sheath
מעידה, להעיד to testify
אחז – החזיק

מדיניות policy
דורש, לדרוש to require

הקורא גם את תפקידו של המקל שביד דוד. גוליית לא ראה את חלוקי האבנים שבכיסו ובילקוטו, ולא את הקלע, שהיה מקופל בכף ידו. הוא ראה נער עם מקל, נעלב והתמלא כעס ובוז. "ויאמר הפלשתי אל דוד: הכלב אנוכי כי אתה בא אלי במקלות? ויקלל הפלשתי את דוד באלוהיו, ויאמר הפלשתי אל דוד: לָכָה אלי וְאַתָּנָה את בשרך לְעוֹף השמים ולבהמת השדה."

גם המלים "לָכָה אלי" מעידות על הצורך של גוליית בהתקרבותו של דוד. הוא אף התגרה בו וקילל את אלוהיו כדי שיתמלא זעם ויאבד את זהירותו ויתקרב עוד, וכך יאפשר לו להשתמש בכלי נשקו, תחילה בחנית ואזי בחרב, כמקובל בדו-קרב. אבל דוד התרחק הן מגוליית והן מן המקובל. ממרחק בטוח הוא נשא נאום קצר ומלהיב

אין זה סתם עידוד עצמי של לוחם, אלא המשך הקו שנקט דוד מרגע בואו אל שדה הקרב, קו של מנהיגות.

פסוקים מד'-מז', מח'-נא'

ועוד הפלשתי הזועם הולך ומתקרב, רץ דוד לקראתו, נוטע בו את התקווה לקרב פנים אל פנים, אבל במרחק בטוח הוציא חלוק אבן "מן הכלי", כלומר, מכיס בגדו, סובב את הקלע, ירה ופגע במצחו: "ותטבע האבן במצחו ויפול על פניו ארצה. וַיַּחֲזֹק דוד מן הפלשתי בקלע ובאבן, וַיִּךְ את הפלשתי וימיתוהו, וחרב אין ביד דוד. וַיִּרֶץ דוד ויעמוד אל הפלשתי, וייקח את חרבו וישלֹפֶה מִתַּעְרָה ויִּמּוֹתֶתְהו ויכרות בה את ראשו. ויראו הפלשתים כי מת גיבורם וינוסו." העובדה שדוד שלף את חרב גוליית מנדנה מעידה שגוליית עוד לא אחז אותה בידו. מכאן לומד הקורא על המרחק הגדול שממנו קלע את האבן, מרחק שלא הצדיק את שלילת החרב ביד גוליית. אבל היא מעידה על עוד דבר: על מדיניות הכתיבה של הסופר, שמאפשר לקורא, ואף דורש ממנו, להבין דבר מתוך דבר ולא מסביר לו כל פרט.

גבר, לגבור to overcome
עובד אלוהים devoted to God
עובד אלילים idolater

שמרן conservative

אלתור improvisation
המצאה invention
נוסחה formula, convention

מאז ועד היום למדו דורות של תלמידים את הקרב הזה, וכולם למדו אותו בצורה אחת: הקטן גבר על הגדול. החלש ניצח את החזק. עובד האלוהים ניצח את עובד האלילים. אבל לדעתי כדאי לקרוא את הדברים אחרת: החכם גבר על הטיפש. המקורי ניצח את השמרן. האלתור גבר על הקונספציה, ההמצאה על הנוסחה.